

# Lichocka, Halina

---

## Dzieje nauk farmaceutycznych w Polsce 1918-1978. Zakończenie prac

---

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 29/3-4, 730-731

---

1984

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.



i innych ośrodków. Zespół organizował regularne zebrania naukowe z licznymi referatami, jak również współorganizował i uczestniczył w sesjach okolicznościowych i naukowych, jak np. *Tradycje polskiej literatury rolniczej* w 1979 r. w Ciechanowcu. Członkowie Zespołu publikowali swe prace głównie w „Studiach i Materiałach z Dziejów Nauki Polskiej” (seria B), w „Kwartalniku Historii Nauki i Techniki” a także w *Polskim Słowniku Biograficznym* i innych wydawnictwach o charakterze historycznym i encyklopedycznym. Współpraca z Akademią Rolniczą dała członkom możliwość wykorzystywania bogatych materiałów zgromadzonych w Pracowni Dokumentacji Historii Rolnictwa, Muzeum i Archiwum AR. Akademia Rolnicza wydaje „Zeszyty Naukowe” (seria: Historia Rolnictwa), prowadzi działalność wystawową i szkoleniową, jak również stanowi ośrodek informacji w tej dziedzinie.

Ligia Hayto  
(Kraków)

#### DZIEJE NAUK FARMACEUTYCZNYCH W POLSCE 1918—1978 ZAKOŃCZENIE PRAC

Dobiegły końca podjęte w sześćdziesiątą rocznicę odzyskania niepodległości prace nad monograficznym przedstawieniem dorobku polskiej farmacji naukowej w latach 1918—1978. Pomysł opracowania najnowszej historii farmacji zrodził się nieco wcześniej, a jego realizację zapoczątkowało zebranie, które odbyło się 20 lutego 1978 r. Zaproszona na to posiedzenie prof. Zofia Jerzmanowska podjęła się współuczestniczenia w redakcji naukowej projektowanego dzieła — został tym samym uczyniony pierwszy krok natury organizacyjnej, polegający na powołaniu Komitetu Redakcyjnego w składzie: Z. Jerzmanowska, B. Kuźnicka. Posiedzenie, o którym mowa, zaowocowało ponadto szeregiem istotnych ustaleń, prowadzących do skonstruowania roboczego planu monografii oraz wysunięcia propozycji składu zespołu autorskiego. Nie ulegało bowiem wątpliwości, iż tego rodzaju przedsięwzięcie najpełniej może być wykonane, jeśli pomyślane zostanie jako praca zbiorowa specjalistów różnych dyscyplin naukowych farmacji.

Prace nad monografią objął mecenatem Zespół Historii Farmacji — utworzony w 1977 r. w Instytucie Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN, włączając temat poświęcony najnowszym dziejom farmacji do zadań badawczych Instytutu.

Projekt opracowania tego tematu spotkał się z natychmiastową akceptacją ze strony autentycznych organizatorów i twórców osiągnięć współczesnej farmacji w Polsce, czego wyrazem stało się czynne uczestnictwo w jego realizacji. W skład grona autorskiego weszli: doc. Witold W. Głowacki, prof. Zofia Jerzmanowska, prof. Stanisław Kohlmünzer, prof. Leszek Krówczyński, prof. Piotr Kubikowski, prof. Leonard Kuczyński, doc. Barbara Kuźnicka, prof. Henryk Ludwicki, prof. Jerzy Lutomski, prof. Maksym Nikonorow, prof. Wanda Parnowska, prof. Władysław Rusiecki, prof. Halina Strzelecka, prof. Irena Turowska, doc. Julia Tyfczyńska.

Ostatnie zebranie autorów odbyło się 17 listopada 1983 r. w Warszawie. Podobnie jak poprzednie tego typu spotkania, było to posiedzenie robocze i dyskusyjne. Dyskutowano o doborze odpowiednich ilustracji spośród zgromadzonego materiału ikonograficznego, wnoszono drobne poprawki do sformułowań tytułów niektórych rozdziałów oraz uzupełnienia haseł słownika biograficznego. Biogramy zawarte w słowniku dotyczą szczególnie zasłużonych w dziele rozwijania nauk farmaceutycznych przedstawicieli nauki polskiej i w większości przypadków zostały opracowane po raz pierwszy. Słownik stanowi część VI monografii.

Monografia dzieli się chronologicznie na trzy okresy, obejmujące dwudziestolecie międzywojenne, lata okupacji hitlerowskiej oraz czasy powojenne. Uzasadnienie tego podziału leży w odmienności warunków rozwoju nauki w wymienionych okresach, co stymulowało specyfikę dynamizmu i ukierunkowań postępów w naukach farmaceutycznych. Każdy z okresów opracowany został syntetycznie, w sposób problemowy i w oparciu o źródła, uwidocznione w dokumentacji (przypisy, bibliografia) dołączonej do poszczególnych rozdziałów — problemów. Wszystkie rozdziały recenzowane były przez właściwych specjalistów, zaś oceny całości dzieła dokonał prof. Henryk Bukowiecki.

Celem opracowania jest przedstawienie dorobku polskiej farmacji współczesnej i ukazanie jej miejsca przede wszystkim wśród nauk biomedycznych, akcentując wszakże równocześnie tkwiące u jej podstaw elementy humanistyczne. W monografii omówione zostały polskie priorytety — wnoszące wkład do nauki światowej oraz ewolucja programów nauczania i organizacji kształcenia farmaceutów, a także pierwsze wdrożenia wyników badań naukowych do przemysłu.

Praca ma charakter pionierski, jednakże główne jej znaczenie wypływa stąd, iż posiada wartość dokumentu. Maszynopis został przekazany do druku w 1984 r.

*Halina Lichocka*  
(Warszawa)

## Z K R A J U

### 200 LAT WYKŁADÓW CHEMII NA UNIWERSYTECIE JAGIELLOŃSKIM

Głównym zadaniem powołanej w 1773 r. Komisji Edukacji Narodowej była reforma organizacji i programów szkół — w tym również Akademii Krakowskiej. Dzięki tej reformie wzrosło znaczenie nauczania nauk przyrodniczych. Katedrę Historii Naturalnej wraz z laboratorium chemicznym powierzono Janowi Jaśkiewiczowi, który w dniu 1 października 1783 r. rozpoczął jako pierwszy w Polsce kursowy wykład chemii. W dwusetną rocznicę tego wydarzenia zostało ono uczczone z inicjatywy nieżyjącego już prof. Zdzisława Wojtaszka uroczystą sesją zorganizowaną dnia 20 września 1983 r. przez Wydział Chemii UJ i Polskie Towarzystwo Chemiczne w Collegium Chemicum Uniwersytetu Jagiellońskiego. W sesji brali udział przedstawiciele władz Uczelni, władz Polskiego Towarzystwa Chemicznego, honorowi członkowie PTCh oraz liczni pracownicy Wydziału Chemii UJ. Referaty wygłoszone w trakcie dwu posiedzeń dały przegląd rozwoju i osiągnięć katedr i zakładów chemicznych krakowskiej Alma Mater.

Sesję otworzył aktualny senior Wydziału Chemii UJ — prof. A. Bielański, po czym J. M. Rektor UJ — prof. J. Gierowski podkreślił w powitalnym przemówieniu rolę badań podstawowych, zaznaczając jednak, że współpraca z przemysłem, prowadzona również przez Wydział Chemii, jest głównym źródłem funduszy, dzięki którym realizowana być może autonomia Uczelni. Patrząc w przyszłość widzi on ogromne znaczenie procesu komputeryzacji Uczelni, w którym Wydziałowi Chemii przypada istotna rola.

W pierwszym wykładzie na posiedzeniu przedpołudniowym, któremu przewodniczył prezes Polskiego Towarzystwa Chemicznego — prof. L. Sobczyk, prof. H. Madurowicz-Urbańska (Wydział Historii UJ) omówiła prace Jana Jaśkiewicza, Jana Śniadeckiego i Hugona Kołłątaja, które doprowadziły do zorganizowania Collegium Fizycznego, składającego się z trzech Szkół: Fizyczno-Chemicznej, Matematycznej (z astronomią) i Lekarskiej. Połączenie Szkoły Lekarskiej ze Szkołami nauk ścisłych i przyrodniczych było szczególnym osiągnięciem Jaśkiewicza, dokonanym przy poparciu Jana Śniadeckiego.